

Frihet att växa – Liberalernas regionala handlingsprogram i Jönköpings län 2018-2022

Liberalerna ser positivt på framtiden då den är det enda vi kan påverka. Fokus för den liberala politiken är att ge den enskilda människan (Dig!) förutsättningar att så långt som möjligt leva det liv hon själv önskar. Det kräver möjlighet att ta eget ansvar för sin livssituation men också tillgång till trygga välfärdstjänster.

Ett län som utvecklas och en hållbar tillväxt är grunden för de gemensamma tjänster vi vill kunna få del av i form av utbildning, vård, omsorg eller kultur och fritid. Samtidigt lever vi i en tid där en minskande andel av befolkningen arbetar medan äldre och yngre blir fler. Nu krävs mod och politisk målmedvetenhet att utnyttja nya arbetssätt, ny teknik och kapaciteten hos människor själva för att kunna bevara välfärden och främja tillväxten.

Med en liberal politik kan vi skapa frihet att växa och utvecklas för Dig, vårt län och alla de aktörer som verkar här.

REGIONÖVERGRIPANDE

Region Jönköpings län är en stor aktör i egenskap av upphandlare och leverantör av varor och tjänster, samt även en stor arbetsgivare i länet. Genom sin storlek är regionorganisationen en stor kraft för påverkan inom en mängd områden i samhällsutvecklingen som exempelvis sysselsättning, jämställdhet, miljö, utbildning och integration.

För att regionens egna verksamheter inom hälso- och sjukvård och regional utveckling ska fungera ändamålsenligt krävs en resurseffektiv organisation och en fungerande kompetensförsörjning. En ansvarsfull politik säkrar att gemensamma resurser kommer till invånarnas största möjliga nytta.

1. kompetensförsörjning och medarbetarpolitik

Konkurrensen om medarbetare till regiondriven verksamhet är mycket hård och det kommer sannolikt bli än svårare att rekrytera personal framöver. För att klara det framtida personalbehovet till sjukvården måste regionen vara en attraktiv arbetsgivare med en bra arbetsmiljö och verksamheter där var kompetens kan komma till sin fulla rätt. Som stor arbetsgivare, framför allt för många kvinnor, är regionen en tung aktör på arbetsmarknaden och därmed en nyckelaktör i jämställdhetspolitiken.

NÄR LIBERALERNA BESTÄMMER...

1. får den som vill och kan jobba kvar efter pensionsålder större möjligheter att göra det.
2. ska utbildning löna sig oavsett kön, inte minst inom kvinnodominerade akademiska yrken behöver löneläget stärkas.
3. finns tydliga karriärvägar.
4. inrättas mobbningsombud för att synliggöra och förebygga trakasserier på arbetsplatsen.
5. utvecklas digitala verktyg och IT-stöd för en bättre arbetsmiljö.
6. sluts hälsoklyftan mellan män och kvinnor i arbetslivet.
7. ska lönepolicyn i regionens verksamheter vara offensiv för att säkra kompetensförsörjningen. Det innebär att lönenivåer följer rikssnittet eller ligger högre.
8. står närvarande chef- och ledarskap på arbetsplatsen i fokus.
9. ökar möjligheten för medarbetare till personligt anpassad tjänstegrad och anpassning av arbetsscheman.
10. finns goda möjligheter till forskning och studier för medarbetare.
11. ska kvalificerad arbetskraft arbeta med kvalificerade uppgifter inom sin yrkesroll.
12. kan fler enklare arbetsuppgifter inom hälso- och sjukvård utföras av vårdbiträden.
13. stärks förutsättning för rekrytering genom att utbildningar inom hälso- och sjukvård erbjuds på flera platser i vår egen region.
14. erbjuds plats för studentmedarbetare i den egna organisationen.
15. får personer som lever med funktionsnedsättningar förbättrade förutsättningar att söka och få anställning i regionen.

2. sjukvårdens organisering

För att invånarna ska få tillgång till rätt vård i rätt tid krävs en sjukvårdsorganisering som klarar ställa om och förändras över tid. Mycket av den sjukvård som tidigare utfördes i slutenvård, på sjukhus och under flera dagar kan idag utföras som vård i öppenvård, under kortare insats, i primärvård eller av ambulansvården. Invånarens bästa och vård efter behov måste styra hur vi använder våra resurser. Samtidigt är det viktigt att den enskilda invånaren ges förutsättningar att ta eget ansvar för sin hälsa och bidra till den egna vårdens kvalitet och innehåll.

NÄR LIBERALERNA BESTÄMMER...

16. ska den nära vården, primärvården, utgöra större andel av den totala hälso- och sjukvården när resurserna fördelas.
17. får länets tre akutsjukhus i Eksjö, Jönköping och Värnamo utgöra regionala nav inom sjukvården.
18. ska de möjligheter som digitalisering och AI (Artificiell Intelligens) ger till rationalisering och kvalitetsutveckling utnyttjas fullt ut.
19. stärks samarbetet mellan kommuner och region för hur hälso- och sjukvården bör utvecklas för största nytta för den enskilda invånaren.
20. satsas mer resurser för utveckling av självhjälpsverksamhet, anhörigstöd, egenvård och hälsofrämjande verksamheter.
21. ska föreningsliv och ideella sektorn ges större roll inom hälso- och sjukvården, inte minst i det förebyggande och hälsofrämjande arbetet.
22. ges prehospital vård, akutvård, ambulanssjukvård goda förutsättningar att i tid möta behov och minska behov av slutenvård på sjukhus.
23. finns en gemensam strategi inom sydöstra sjukvårdsregionen för specialistvård, kompetensförsörjning och effektiv resursanvändning.
24. finns en stark plattform för forskning och utveckling i regionen med goda förutsättningar att bedriva universitetssjukvård.

3. samarbetsfrågor

En liberal regionpolitik ser gränsöverskridande samarbete som en framgångsfaktor. En tillväxtvänlig politik med sysselsättning och utbildning i fokus är en förutsättning för att välfärden ska kunna finansieras. Region Jönköpings län utvecklas i ett nationellt och internationellt sammanhang där inte minst samarbetet inom Sydöstra sjukvårdsregionen (Jönköping, Östergötland, Kalmar) och EU bör spela en central roll. Ska vår region och regionens egna verksamheter ha en positiv utveckling bör minst lika mycket fokus ligga på att blicka ut mot omvärlden och söka goda samarbeten som att blicka inåt med självkritiska ögon.

Även om en ny nationell regionindelning i dagsläget inte tycks aktuell ska Region Jönköpings län aktivt söka samarbeten med närliggande regioner för att uppnå de positiva effekterna av samordning och handlingskraft inom en större regional geografi. Det är en förutsättning för utvecklingskraft och påverkansmöjlighet gentemot nationell nivå och inom EU. Naturligt är att utgå från den tidigare partipolitiska överenskommelsen där Jönköpings- Östergötlands- och Kalmar län är grunden.

NÄR LIBERALERNA BESTÄMMER...

25. hanteras fler regionala frågor gemensamt inom Sydöstra sjukvårdsregionen.
26. reser du utan hinder över länsgränsen för arbete, studier och fritid.
27. samordnas kompetensförsörjningen i högre grad inom sydöstra sjukvårdsregionen.
28. värnas EU-samarbetet som en tillväxtfaktor inte minst för vårt läns företag med stort exportberoende.

29. har Region Jönköpings län administrativa resurser för att hantera ekonomiskt stöd från såväl nationell- som EU-nivå.
30. finns ett nära samarbete med Jönköping University för att tillgodose länet med kompetens.
31. finns statlig representation närvarande ex genom att olika myndigheter lokaliserar sin verksamhet till länet.

4 Digitalisering

Vår samtid är under stor förändring genom att IT och digitalisering ger helt nya förutsättningar. Det handlar framför allt om nya möjligheter att driva verksamheter och utföra tjänster men ställer också upp en del nya problem att hantera. Inte minst inom offentliga verksamheter tar förändringsarbetet allt större fokus och kan ses som en förutsättning för att vi ska klara välfärdsuppdraget i en tid där behoven ökar men resurserna blir allt mer begränsade. Med en liberal utgångspunkt kan digitaliseringen bli en kraft som lyfter fram den enskilda invånarens självständighet och förmåga att vara delaktig och ta ansvar i sin livssituation.

NÄR LIBERALERNA BESTÄMMER...

33. ska digitala arbetssätt i högre utsträckning ses som det normala.
34. får invånaren större egenmakt genom e-tjänster som ger information och möjliggör delaktighet i tjänsters utförande.
35. inrättas en innovationsfond för förbättringsprojekt för anställda i Region Jönköpings län att söka medel ur.
36. undanröjs dåligt fungerande IT-system och IT-stöd för att förbättra arbetsmiljön.
37. utvecklas verksamheter genom att introducera artificiell intelligens (AI) i det praktiska arbetet.

5 Mänskliga rättigheter och jämställdhet

I ett liberalt perspektiv är individens livssituation utgångspunkt. Vi föds med olika bakgrund och förutsättningar. Oavsett dessa förhållanden ska vår politik hela tiden sträva efter att bryta ner hinder för människor att kunna forma sina egna liv. Vi vill med politiska beslut och prioriteringar säkerställa att varje människa får tillgång till den gemensamma välfärden och att hon får jämlika förutsättningar att ta ansvar för sin livssituation i vardagsliv, studieliv, arbetsliv och fritid.

NÄR LIBERALERNA BESTÄMMER...

39. utvecklas de demokratiska processerna i Region Jönköpings län genom möjlighet för invånare ge direkt återkoppling i medborgardialoger.
40. är det enkelt att följa och få insyn i beslutsprocesser.
41. ska den politiska representationen vara jämställd
42. går det att se hur verksamheten möter kvinnors och mäns behov så att omotiverade ojämlikheter åtgärdas.
43. är jämställdhetsarbetet integrerat i hela verksamheten

44. motverkas ojämlikhet pga funktionsvariationer ur såväl invånar- som medarbetarperspektiv.

HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

Liberalernas regionala hälso- och sjukvårdspolitiska program grundas på socialliberala värderingar om valfrihet, omtanke och respekt för den enskilda människan. Vår strävan är att denna politik också skall präglade hälso- och sjukvården i Region Jönköpings län.

Fundamentalt för oss socialliberaler är att hälso- och sjukvård ges efter behov, är demokratiskt styrd och solidariskt finansierad via skatten. Det medicinska behovet, inte betalningsförmågan eller privata försäkringar, är avgörande för vilken vård som ges. Alla har rätt till god hälso- och sjukvård på samma villkor oavsett socioekonomiska förutsättningar.

Som medborgare ska du ha tillgång till en primärvård som präglas av gott bemötande och god tillgänglighet. Du ska förvänta dig hög medicinsk kvalitet och kompetens att bota eller lindra de vanligaste fysiska och psykiska sjukdomarna och symptomen.

Liberalerna vill att den enskilda människans ställning i vården stärks och att hennes valfrihet stöds och respekteras. Samtidigt som sjukvården är behovsstyrd och gemensamt finansierad, erbjuds valfrihet genom mångfald av utförare. Grundläggande för offentligt ägda och privata vårdföretag är att kvalitetskrav uppfylls. Den hemsjukvårdsreform som genomfördes i Jönköpings län 2013 innebär att kommunerna övertagit en del av den nära sjukvården. Hemsjukvården måste arbeta efter tydliga rutiner och hålla högsta möjliga kvalitet och tillförlitlighet där samverkan mellan kommuner och region är avgörande.

Region Jönköpings län ingår sedan länge i en sjukvårdsregion tillsammans med Region Östergötland och Landstinget i Kalmar län. Vid sidan av universitetssjukhuset i Linköping ska universitetssjukvård bedrivas i hela sydöstra sjukvårdsregionen, inte minst i Region Jönköpings län. Forskning och utveckling ska spela en stor roll i våra verksamheter då det bidrar till verksamhetsutveckling och möjlighet att attrahera viktig kompetens till vår region

1. Primärvård och annan nära vård

Primärvården är basen i svensk sjukvård. Vårdcentralen ska vara patientens stöd i kontakt med övriga delar av hälso- och sjukvården. För att primärvården ska fungera som första linjens vård måste tillgängligheten vara hög. Primärvården ska ges på dina villkor, när det passar och där det passar. En "fastläkare" ska som husläkare ha helhetsansvaret för patienten. Om primärvården organiseras utifrån läkarna hålls

vården samman bäst för de som behöver den mest ex äldre och personer med flera eller kroniska sjukdomar. Sjukvården får så även större möjlighet att förebygga vårdbehov.

NÄR LIBERALERNA BESTÄMMER...

1. inrättas äldremottagningar på vårdcentralen i varje kommun.
2. utveckla vårdvalet med husläkarreformen där man själv väljer "fastläkare" och vårdcentral enligt framgångsrik "Norsk modell"..
3. är det fler vårdcentraler i länet som är tillgängliga även efter kontorstid.
4. ses mångfald inom primärvården som en tillgång och förutsättning för att erbjuda invånarna en god och tillgänglig vård.
5. kan du boka, omboka och avboka tid på vårdcentral via E-tjänster på 1177 Vårdguiden.
6. finns resurser att möta psykisk ohälsa på vårdcentraler genom psykologer, beteendevetare och kuratorer i vårdteamen.
7. arbetar sjukvården hälsofrämjande i möten med dig som patient.
8. har du rätt att veta vem som är din fasta läkare.
9. garanteras alla patienter en fast vårdkontakt inom primärvården.
10. finns god koordinering av rehabiliterande insatser
11. ökas möjligheterna till konsultation och insatser från fler läkarspecialiteter inom primärvården.

2. Sjukhusvård

Tillgänglighet är svensk sjukvårds största utmaning och den tidigare så effektiva kömiljarden ska återinföras i utvecklad form och permanentas. En reformerad kömiljard ska fortsatt ha fokus på kortare väntetider i hela vårdkedjan. Region Jönköpings län ska utifrån tre akutsjukhus i länet organisera sin sjukhusbaserade vård. Genom att fördela specialiteter i vården mellan våra sjukhus kan vårdkvalitén hållas hög och spetskompetens komma till rätt användning. Forskning och utveckling ska ha stort utrymme i vården och med utgångspunkt i universitetssjukhuset i Linköping ska universitetssjukvård bedrivas i hela Region Jönköpings län.

NÄR LIBERALERNA BESTÄMMER...

13. bedrivs akutsjukvård på sjukhus i Eksjö, Jönköping och Värnamo.
14. akut barnsjukvård bör bedrivas vid länets tre akutsjukhus och avancerad barnsjukvård är förlagd till barnkliniken i Jönköping.
15. förebyggs överbeläggningar genom tillräckligt antal vårdplatser, förbättrad planering, effektivare arbetssätt och stärkt samarbete mellan region och kommuner.
16. planerade operationer bör om möjligt för att minimera riskerna för komplikationer ske först efter minst en månads alkoholfrihet enligt rekommendationer från Svenska Läkarsällskapet samt kirurgi och narkosläkarna.
17. ska du som patient känna dig trygg att återvända hem efter utskrivning från slutenvården ex genom att tillgång till nödvändig vård vid korttidsplats kan garanteras.

18. arbetar vården personcentrerat och har ett helhetsperspektiv i vårdens utformning.

19. ses du som patient som en viktig resurs i vården.

3. Vård av allvarlig sjukdom

Patientens väg genom sjukvården från remissbeslut till behandlingstid tar för ofta för lång tid. Vi vill därför införa snabbare vägar till diagnos. Du ska även alltid kunna känna dig trygg i din vårdkontakt under vårdprocessen och ges stöd till lindring av oro och funderingar.

NÄR LIBERALERNA BESTÄMMER...

21. påbörjas utredning inom en vecka vid misstanke om allvarlig sjukdom.
22. samordnas undersökningar, provtagning och kontakter med specialister vid samma besök.
23. tillämpas Nationella riktlinjer för vård av stroke enligt Socialstyrelsens rekommendationer.
24. finns förutsättningar för vårdpersonal/läkaren att avsätta tid för besvarande av frågeställningar med anknytning till sjukdomen och till dämpning av oroskänslor.
25. vet du alltid vad som är nästa steg i din vård.
26. ska stödperson, som kurator eller anhörig alltid tillfrågas/erbjudas att delta när patient får besked om allvarlig diagnos och sjukdomstillstånd
27. etableras standardiserade vårdförlopp för fler diagnoser.
28. garanteras alla patienter oavsett ålder en aktiv och målinriktad rehabilitering.

4. Akutvård

Akuten är garanten för att vården finns där när du behöver den. Närhet till en akutmottagning med dygnet-runt-öppet är viktigt för att känna trygghet där man bor. Vård i akut skede ska kunna erbjudas på olika sätt där inte minst mobil vård genom ambulanssjukvården är central. Allt större del av vården ska kunna slutföras på plats utan att besök görs på sjukhuset i det akuta skedet. Insatstider och arbetssätt inom ambulanssjukvården ska säkerställa en jämlik vård till länets invånare.

NÄR LIBERALERNA BESTÄMMER...

27. får alla patienter en första bedömning direkt när de kommer in på akuten
28. behöver ingen vänta i mer än tre timmar på behandling vid akutbesök
29. finns särskilda akutmottagningar för psykiatriska sjukdomar, för barn och för äldre.
30. finns akut mobil psykiatrisk vård genom psykiatriambulans
31. ska sjukvårdsinformationen 1177 ha målet att ta emot samtal inom 10 minuter
32. har personer med nedsatt förmåga att ta sig till sjukvårdsinrättningar rätt till akut bedömning, sjukvård och information i den mån det ändamålsenligt kan genomföras i sitt eget hem.
33. kan fler funktioner än de inom sjukvården larmas vid akuta sjukdomsfall till exempel räddningstjänster och vaktbolag.

- 34. utvecklas digitala arbetssätt och beslutstöd inom den mobila akutsjukvården.
- 35. klarar ambulanssjukvården att ge akuta insatser inom 20 minuter i hela länet
- 36. inleds arbetet inom sydöstra sjukvårdsregionen att inrätta ambulanshelikopter med placering på småländska höglandet.

5. Psykiatri och missbruk

Psykiatri- och missbruksproblematik måste bli en naturlig del i vården.

Förutfattade meningar och tabun kring psykisk ohälsa och missbruk måste brytas för att ge möjlighet till att möta dagens behov. Psykiatri- och missbruksvård ska kunna ges där behov uppstår. Liberalerna vill utveckla regionens arbete kring frågor som rör psykiatri, missbruk och traumaupplevelser.

NÄR LIBERALERNA BESTÄMMER...

- 37. erbjuds patienten efter avslutad behandling möjlighet till uppföljning, samt en fast kontaktperson.
- 38. utvecklas traumaenhet med mobilt team över hela regionen.
- 39. utvecklas vårdkedjor inom psykiatri och missbruksvård tillsammans med kommunerna.
- 40. utvecklas sammanhållen vård i övergång från barn- till vuxenpsykiatri.
- 41. utökas stödet till anhöriga där någon/några i en familj lider av psykisk ohälsa.
- 42. Har Region Jönköpings län egen verksamhet för att behandla posttraumatiskt stressyndrom.
- 43. får öppenvård inom psykiatri spela en allt större roll i relation till slutenvården.

6. Patientsäkerhet, patientupplevelse och bemötande

När en anhörig blir drabbad av en infektion eller annan vårdskada så drabbas hela familjen. Infektionen/skadan kan leda till smärta, svårighet att gå, psykiskt lidande – cancersjuka blir än skörare. Varje år drabbas tiotusentals patienter i Sverige av infektioner som de fått genom sjukvården. Det sker skador som är undvikbara, som kan leda till bestående men eller funktionsnedsättning.

Varje patient ska ha rätt att få vård efter behov och att fritt välja vårdgivare i hela landet. Vården ska vara evidensbaserad och kostnadseffektiv. Vården blir bättre när patienter involveras i vårdens utformning och när det finns möjlighet att ge återkoppling för förbättring.

NÄR LIBERALERNA BESTÄMMER...

- 45. har alla patienter eget rum när de vårdas på sjukhus
- 46. finns en fast kontakt på apotek för patienter med många eller avancerade läkemedel för att kunna erbjuda tjänster som rådgivning och läkemedelsgenomgångar samt kunna ta direktkontakt med ansvarig förskrivare.
- 47. kan du välja en fast läkare i primärvården.

48. får du alltid ett 'trygghetskvitto' när du skrivs ut från sjukhuset. Där framgår hur din fortsatta vård ser ut, vilka dina kontaktpersoner är och vart du vänder dig med synpunkter och frågor mm.
49. deltar patienter i utvärderingar av hur vården fungerar.
50. vet varje verksamhet hur man där arbetar med att stärka patientsäkerhet och vårdkvalité.
51. framgår det alltid på kallelsen vad som ska ske vid besöket i vården.
52. drivs ett offensivt arbete mot förekomst av multiresistenta bakterier genom restriktiv antibiotikaförskrivning, god planering av vårdlokaler och tydliga och efterlevda hygienrutiner inom verksamheterna.

7. Vården för multisjuka och äldre

Andelen äldre ökar i Sverige. Med stigande ålder följer vissa sjukdomar och det är inte sällan så att man tvingas leva med flera sjukdomstillstånd samtidigt. Det innebär att äldre som grupp konsumerar större delen av sjukvården. Kunskapen om åldrandets sjukdomar (geriatrik) och behandlingsmetoder behöver förstärkas, och vården utvecklas för att bättre förebygga sjukdom och möta sjukvårdsbehov hos äldre personer. Det ska aldrig vara för sent för vård så länge den enskilda människan ser ett eget behov av den för att kunna leva sin vardag. Det ska vara en självklarhet att man ska få "Leva livet – Hela livet".

NÄR LIBERALERNA BESTÄMMER...

53. finns äldremottagningar, med en verksamhet anpassad för åsrika personers behov, där kompetenser samlas för att höja äldres livskvalitet,
54. förebyggs såväl fysisk som psykisk ohälsa för att minska vårdbehovet.
55. behöver ingen med palliativ vård dö ensam utan mänskligt stöd vid sin sida. Volontärer med god kompetens från frivilligorganisationer ska ges utökade möjligheter till att vara medmänskligt stöd till svårt sjuka personer.
56. genomförs läkemedelsgenomgång regelbundet med alla äldre patienter. Även anhöriga eller annan närstående erbjuds att delta.
57. nyttjar verksamheter apotekare med särskild kompetens kring äldres behov för att förbättra medicinering till äldre.
58. ska möjlighet till hälsosamtal erbjudas minst vart femte år från 70 års ålder.
59. finns ett snabbspår vid akut inläggning där äldre inte behöver vänta på akutmottagningen.
60. är bästa tänkbara vård oberoende av din ålder.
61. erbjuds mammografi även för kvinnor över 74 års ålder.
62. finns 'sömlös' vård mellan sjukvården och den kommunala omsorgen där patienten inte drabbas av bristande samarbete.
63. erbjuds såväl planerade som akuta hembesök.
64. finns god hjälp till rehabiliterande insatser som stärker möjligheten till välbefinnande och ökar möjligheten till självständighet.
65. har tandvården för äldre en tydligare roll i det hälsofrämjande arbetet, god mun- och tandhälsa gör det lättare att äta och kan även ha en positiv inverkan på att i förlängningen förebygga t ex hjärt- och kärlsjukdomar.
66. har alla som arbetar inom sjukvård och äldreomsorg god kunskap om våld mot äldre och hur man känner igen tecken på våld.

- 67. skall den som har ett riskbruk av alkohol erbjudas snabbt stöd och rådgivning.
- 68. är mat och måltid självklara delar i en god vård och väcker så långt som möjligt glädje och livslust hos patienten.
- 69. är användningen av läkemedel säker och tillförlitlig samt följer de nationella läkemedelsrekommendationerna,
- 70. bör anhöriga och andra närstående ses som en viktig part i såväl sjukvård som omsorg för den äldre personen. En grundläggande del i den förebyggande vården är ett förstärkt anhörigstöd

8. Vården för barn och unga

Barn och unga är i särskilt behov av trygghet och föräldrars stöd i hälso- och sjukvården. Barnkonventionen och barnperspektivet måste värnas. Den psykiska ohälsan hos barn och unga ökar. Dessa barn och unga måste snabbt få stöd och hjälp i sin livssituation. Stöd och behandling gentemot ätstörningar är ett område som regionen måste stärka och öka behandlingskapaciteten kring. Uppmärksamhet måste riktas mot att flickor och pojkar har olika behov och uppvisar olika symptom vid sjukdom och ohälsa och att därför också vården behöver olika angreppssätt beroende på vem som ska erbjudas vård.

NÄR LIBERALERNA BESTÄMMER...

- 71. finns ett system utvecklat för en smidig och sömlös övergång från barnpsykiatri till vuxenpsykiatri,
- 72. förkortas väntetiden mellan utredning och diagnosticering av neuropsykiatriska sjukdomstillstånd
- 73. är övergången kort mellan diagnos och behandlingsinsats
- 74. finns vårdplatser inom ätstörningsvården efter behov
- 75. finns ett nära samarbete mellan barn- och ungdomspsykiatri och elevhälsovården
- 76. Stärks möjligheten till öppna och tidiga insatser för ungas ökade hälsa ex genom barn- och ungdomshälsan i länets olika delar.
- 77. finns ungdomsmottagningarnas verksamhet tillgänglig i länets samtliga kommuner.
- 78. framgår särskilt hur vårdens verksamheter möter barn- och ungas behov.
- 79. utvecklas modeller för vårdgarantier gemensamma från Region och primärkommuner i länet exempelvis avseende utredning och diagnostisering av dyslexi.

9. TANDVÅRD

Tänderna och munhålan är en del av kroppen och måste betraktas som en del av sjukvården. Tandvården ska arbeta preventivt i unga år i nära samarbete med förskolan så många problem aldrig uppstår. När bekymmer med tandhälsan ändå drabbar Dig ska du kunna lita på att hjälp kan ges i tid och att vården inte står och faller med plånbokens storlek.

NÄR LIBERALERNA BESTÄMMER...

- 80. stärks kostnadsskyddet för äldre

81. utveckla frisktandvården
82. erbjuds barn även fortsättningsvis kostnadsfri tandvård med fritt val mellan privata tandläkare och folktandvården
83. skärp tandvårdens arbete för att särskilt nå personer med större risk för dålig tandhälsa.
84. höj kompetensen kring munhygien och tandhälsa för personer i nära vård- och omsorgsarbete gentemot äldre.
85. säkerställs att äldre med konstaterade behov av insatser faktiskt får sin tandvård.
86. utveckla mobil verksamhet gentemot personer som ej kan nå tandvården.
87. utvecklas det förebyggande arbetet i samarbete med förskolor och fritids.

10. Vårdval

Vårdval leder till kortare väntetider och ökad tillgänglighet för patienten. Vi bejakar en sund konkurrens om patienterna med kvalitet och vårdidéer som bidrar till en bättre vård och större engagemang hos vårdgivarna i hela sjukvården. Ett välfungerande vårdval i primärvården är även viktig för att minska ojämlikheter i tillgång till vården på grund av socioekonomiska faktorer. Liberalerna står upp för att en mångfald av utförare och verksamheter bli ett verktyg att utveckla vården gentemot invånarna.

NÄR LIBERALERNA BESTÄMMER...

88. fortsätter utvecklandet av fler vårdvalsmodeller.
89. erbjuds stöd genom vårdlotsar eller liknande så att valfriheten underlättas för alla.
90. följer regionen kontinuerligt kvalitetsindikatorer och nyckeltal för de olika utförarna samt utvärderar dessa och gör dem tillgänglig för invånarna.
91. informeras invånarna om sina rättigheter i vården så att patientens makt gentemot sjukvårdens ansvariga instanser stärks.

11. Vårdmiljöer

Vårdmiljöer är ofta sparsamma och kliniska. Omsorgsfull arkitektur, trivsamt inredning, ljus, grönska och konst går emellertid att förena med hög patientsäkerhet och kunskapsbaserad behandling. En socialt stimulerande miljö och vistelse ska erbjudas på sjukhusen. Maten och måltider är en del av vården. Många sjuka är också drabbad av undernäring och behöver ett bra näringsintag för att tillfriskna. En aptitretande miljö är en del av en god vård. I en utlämnad eller svår tid i livet när sjukdom drabbar dig eller dina anhöriga ska även miljöer för reflektion och återhämtning finnas till hands såväl inomhus som utomhus.

NÄR LIBERALERNA BESTÄMMER...

92. är vårdmiljöerna inte bara trivsamma ur olika synpunkter, de är också inbjudande till social samvaro mellan patienter och med besökande, samt har god akustisk miljö för den som har nedsatt hörsel
93. erbjuds kultur i vården genom olika former av uppsökande verksamhet, exempelvis sjukhusclowner för barnen och musikstunder för de vuxna

94. ses näringsriktig och välsmakande mat med hög kvalitet som serveras under trevliga former som en viktig del av vården. Givetvis ska mat som serveras patienterna också vara anpassad till sjukdomstillstånd och/eller diagnos.
95. förskrivs 'Kultur på recept', dvs att patienter i rehabilitering eller kroniskt sjukdomstillstånd, som ett led i vården ska ges möjlighet att besöka och delta i kulturevenemang
96. finns stråk med parkmiljöer för rekreation och återhämtning nära alla större vårdinrättningar
97. finns rum för reflektion, andakt, bön och stillhet på länets sjukhus exempelvis genom stöd till sjukhuskyrkans verksamhet

12. Rehabilitering

Rehabilitering och habilitering är en viktig verksamhet inom vården. Syftet med den medicinska, fysiska och psykiska rehabiliteringen är att patienten ska ges möjlighet till ett fungerande och självständigt liv.

NÄR LIBERALERNA BESTÄMMER...

98. är patienten i behandlings- och rehabiliteringsprocessen fullt delaktig och även medansvarig.
99. stärks förutsättningarna för att mäta och analysera resultaten så att resurserna kan styras till de insatser som gör störst nytta
100. stärks förutsättningarna till att kunna erbjuda utförare inom rehabilitering och habilitering i den omfattning som behövs, samt även möjlighet till specialistbehandling i andra delar av landet
101. ges tillgång till sjukgymnaster och arbetsterapeuter så länge patienten har behov och nytta därav.

13. Forskning och lärande

För en bra verksamhet som vill förbli bra är det avgörande att hela tiden hålla fokus på förbättringsarbete och lärande. Forskning och kompetensutveckling ska även fortsatt vara ett signum i Region Jönköpings län och ses som en naturlig del i den ordinarie verksamheten.

NÄR LIBERALERNA BESTÄMMER...

102. ges verksamheten Futurum goda förutsättningar att arbeta för utbildning och forskning i verksamheterna.
103. har verksamheten Qulturum ett tydligt uppdrag att stötta verksamhetsutveckling.
104. har medarbetare goda förutsättningar till att bedriva studier och forskning i sin yrkesroll

TRAFIK, INFRASTRUKTUR OCH MILJÖ

Rörligheten för människor, idéer, kapital, varor och tjänster är viktig för både städer och landsbygd. Så skapas nya möten, nya idéer och ökad dynamik i samhället och ekonomin. Infrastrukturen är avgörande för att hela vårt land ska vara levande. Vi vet att människors frihet och välbefinnande gynnas av goda kommunikationer. Därför måste rörligheten för människor underlättas. Det gäller både järnväg och väg, men också bredband.

1. Kollektivtrafik

Att lätt ta sig med tåg och buss till regionens olika delar och utanför regionens gränser är viktigt för människor i vardagen. Vi vill ha ett rundare län. Såväl stadstrafik som den regionala trafiken är viktig och tillväxtskapande och miljövänlig.

Stadstrafiken i Jönköping behöver utvecklas och det är viktigt att fortsätta skapa förutsättningar för detta i nära samverkan med kommunen.

Satsningarna i Nässjö och Värnamo har blivit framgångsrika med starkt ökat resande och detta kan efterföljas av satsningar i Eksjö och Vetlanda.

I glesbygd ska fasta men glesa turer ersättas med anropsstyrd kompletteringstrafik. Det ger tätare turer till lägre kostnad. Vi vill också att det ska vara möjligt att ta med cykel på tåg där så är möjligt.

NÄR LIBERALERNA BESTÄMMER...

1. spelar kollektivtrafiken en viktig roll för länets utveckling.
2. utvecklas Jönköpings stadstrafik i samsyn mellan kommun och region.
3. utvecklas stadstrafik i fler städer i länet.
4. prioriteras utveckling av anropsstyrd trafik framför glesa turer med få resande.
5. ska du kunna ta med cykeln i kollektivtrafiken.
6. reser du på din biljett över länsgränsen.

3 Infrastruktur.

Vi vill att riksväg 40 skall byggas ut till motorvägsstandard hela vägen mellan Göteborg och Stockholm. Nu återstår bara sträckan Jönköping-Ulricehamn som den felande länken.

På sikt behöver E4:an genom Jönköping flyttas österut så att vägen blir en förbifart istället för som nu en genomfart.

Det regionala vägnätet måste underhållas och förbättras på många avsnitt. Detta gäller också det regionala järnvägsnätet som är i stort behov av underhåll. Sträckorna Jönköping/Nässjö via Vaggeryd till Värnamo samt Nässjö-Eksjö och Näs-sjö-Vetlanda måste elektrifieras.

Jönköping Airport är en viktig del i vår infrastruktur. Flygplatsen vid Axamo är av stor vikt för länets företag. Att flygplatsen får vara kvar och utvecklas är därför viktigt för hela regionen. Vi vill att regionen ger fortsatt stöd för att behålla en fungerande flygplats i länet.

NÄR LIBERALERNA BESTÄMMER...

7. har väg 40 motorvägsstandard mellan Göteborg och Jönköping.
8. planeras E4:ans dragning utanför Jönköping istället för genom staden.
9. håller väg och järnväg i länet god standard.
10. utfasas fossila drivmedel.
11. finns flyget kvar som transportmedel för person och gods.
12. öka människors frihet genom bättre tillgång till bredband.

7 Miljö.

Regionens upphandling skall präglas av ekologisk hållbarhet. Mindre gifter i den mat vi serverar sjuka, gamla och barn mår alla bra av. Matavfallet skall fortsätta att minska. Vi vill öka mängden ekologiska och närproducerade inköp av såväl mat som fordon.

Läkemedelsanvändningen skall minska när så är möjligt och överblivna läkemedel måste omhändertas på ett miljöriktigt sätt.

Regionens byggnader har många och stora tak. Vi vill utöka mängden solfångare för elproduktion över de kommande åren. Ny teknik ger goda förutsättningar för såväl energieffektiviseringar som lönsamma investeringar i förnyelsebar solenergi.

Regionens fordon ska i största möjliga utsträckning köras på förnyelsebara drivmedel.

NÄR LIBERALERNA BESTÄMMER...

12. ersätts livsmedel som vid odling, transport och bearbetning skadar människor och miljö med ekologiska produkter.
13. upphandlas tjänster och varor med stor miljö- och klimathänsyn
14. ökar förekomst av solpaneler på regionens fastigheter
15. ska gamla och förbrukade läkemedel samlas in för att inte spridas i vår livsmiljö. Ingår, utöver medicinsk ändamålsenlighet, bedömning av läkemedlens kort- och långvariga effekt på miljön vid upphandling och förskrivning av läkemedel.
16. förskrivs och används läkemedel på ett sätt som minimerar överkonsumtion eller kassering.
17. elektrifieras länets järnvägar.

4. Höghastighetsjärnväg.

Den planerade höghastighetsjärnvägen är av yttersta vikt för hela vår region men också för nationen. Det är därför av stor vikt att beslut nu fattas om byggnationen och att det ska ske sammanhållet från ändpunkt till ändpunkt. Möjligheter till direktkommunikationer via höghastighetståget mellan flygplatserna Axamo Jönköping och Landvetter Göteborg bör utredas i samband med banans projektering. Olika finansieringslösningar måste prövas där upplåning kan vara ett av alternativen.

NÄR LIBERALERNA BESTÄMMER...

16. förverkligas höghastighetsjärnvägen mellan storstadsregionerna med Jönköping som knutpunkt samt stationslägen i bl.a. Värnamo och Tranås.

ARBETSMARKNAD, NÄRINGSLIV och ATTRAKTIVITET

En socialliberal politik för regional utveckling bygger på att det i grunden ska finnas en infrastruktur för utveckling i hela regionen. Denna infrastruktur består bland annat i goda kommunikationsmöjligheter, goda utbildningsmöjligheter och ett positivt företagsklimat. En positiv regional utveckling ger livskraftiga företag, låg arbetslöshet, hög utbildningsnivå, möjligheter för god kompetensutveckling för länets industrier. Ett rikt kultur- och föreningsliv bygger ett starkt civilsamhälle, en förutsättning för en frisk och välmående befolkning.

Jönköpings län konkurrerar om företagsetableringar och arbetstillfällen med en hel omvärld. På samma sätt möts arbetsgivare i organisationen av en global konkurrens. För att våra länsbor ska ha arbetstillfällen och för att det ska finnas skatteintäkter att satsa i välfärden, behöver Jönköpings län vara en attraktiv region att bo, arbeta och leva i. För att kunna vara den 4e största tillväxtregionen i landet behövs Liberal tillväxtpolitik.

Den svenska besöksnäringen går starkt framåt och har goda förutsättningar att fortsätta växa och erbjuda arbetstillfällen åt fler personer. I Jönköpings län finns många fantastiska turistmål. Genom att fortsätta arbeta med att paketera och marknadsföra länet som ett attraktivt turistmål med inspirerande och utmanade möjligheter inom kultur, natur och *Upplevelseindustrin* skapas mycket goda möjligheter för regional tillväxt. De gröna, sköna, kulturella näringarna behöver det bränsle Liberal politik ger.

1. Kultur- och föreningsliv i Region Jönköpings Län

När människor utövar eller tar del av kultur föds insikter och nya idéer som kommer både individ och samhälle till godo. Kulturupplevelser är ett allmänmänskligt behov och en rättighet. Kulturen ger också människan ett verktyg att förstå, ifrågasätta, påverka och se på samhället ur nya perspektiv. Likaså utgör ett brett föreningsliv grunden för det demokratiska samhället med ansvarstagande invånare som fritt kan organisera sig och bidra till samhällsutvecklingen. En av kulturens uppgifter är att göra människor nyfikna på livet och dess möjligheter. På detta sätt ger kulturen livskraft och får människor att växa. Ett välfungerande kulturellt arbete i regionen kan sammanlänka och vidareutveckla vårt samhälle. Som Liberaler ser vi även en stor fördel i att genom kultur- och föreningsliv arbeta med den stora utmaning som rör integration.

NÄR LIBERALERNA BESTÄMMER...

1. har kulturinstitutionerna ett tydligt uppdrag att öka tillgången till kultur i hela länet och får de resurser de behöver för en ändamålsenlig verksamhet.
2. är kulturen en viktig del i samhällsutvecklingen, därför vill vi ge goda ekonomiska möjligheter för våra regionala kulturinstitutioner såsom Jönköpings Läns Museum, Smålands Musik och Teater, Arkivförbundet och Jönköpings läns Föreningsarkiv. Vi vill också stötta Vandalorum i deras verksamhet.
3. prioriteras kulturverksamhet för barn och unga över hela vårt län.
4. kan de Fria Kulturutövarna leva och blomma ut genom möjligheter med regionala projektmedel som är hanterbara och lockande att ansöka om och som ger frihet med mindre detaljstyrning från Regionen.
5. tillgängliggör vi ett brett utbud av kulturella upplevelser vilket gör vårt län än mer attraktivt. Som exempel kan nämnas att kunna Boka biljett och resa i ett paket.
6. kan delar av vårt Regionala kulturutbud erbjudas att komma ut i länet bland hela vår befolkning.
7. riktar Region Jönköpings län ett ekonomiskt stöd till ideella föreningar till gagn för exempelvis bildning, folkhälsoarbete, demokratiarbete och integration.

2. Näringsliv i Region Jönköpings Län.

I ett expansivt län måste det finnas tydliga och enkla vägar att etablera nya företag och att hitta arbetskraft med rätt kompetens. Regionen ska samverka med de organisationer och myndigheter som finns för att möjliggöra goda etableringsmöjligheter. Det måste också finnas vägar för befintligt näringsliv att kompetensutveckla sin personal och goda förutsättningar för att kunna nyanställa personal med erforderlig kompetens och utbildning. Vägar att expandera utan att fastna i byråkrati och regelverk är en förutsättning i Liberalernas näringslivspolitik. Goda ekonomiska lösningar ska finnas. En hållbar tillväxt ska finnas i samarbete med våra kommuner.

NÄR LIBERALERNA BESTÄMMER...

8. finns en väletablerad samverkan med det lokala näringslivet, där Region, Kommun och Näringsliv verkar tillsammans för länets bästa i ett Regionalt näringslivsråd.
9. finns en Regional aktiv Kompetensutvecklingsplan för redan etablerade företag. En Kartläggning av näringslivets behov behöver prioriteras.
10. finns ett "kompetentutvecklingscentra" för vår tillverkningsindustri i samarbete mellan region, kommuner och näringsliv dit industrin kan skicka personal för kompetensutbildning och specialisering.
11. finns ett gott samarbete med Science Park, Almi etc.
12. finns ett väl utvecklat samarbete med Högskola och JU där länets behov beaktas.
13. finns det möjligheter för företag att ge praktik eller anställa nyanlända där det ska ingå språkundervisning inom företagets specifika område, särskilda SFI- spår för de olika industrigrenar vi har i vårt län.
14. finns det möjligheter för ungdomar som börjat förvärvsarbeta direkt efter grundskola eller gymnasium att kunna läsa vidare på högre nivå. Detta ska gälla alla men framför allt som en satsning på våra lågutbildade unga män i länet. Detta för att höja utbildningsnivån i vårt län vilken är i jämförelse relativt låg.
15. ska vårt län vara attraktivt att arbeta och bo i och på så sätt locka fler att söka arbete i vårt län.
16. stötts KKN dvs Kulturella, Kreativa Näringar, turismföretagande och gröna näringar så vårt län blir ett intressant resmål och ett lockande län att leva i.
17. finns ett gott samarbete vad det gäller näringsliv och EU för att ta tillvara möjligheterna i EU:s olika former av utvecklingsbidrag. Arbetet med Grants office stötts.

3. Folkhögskola och gymnasium

Våra gymnasier är mycket viktiga, och ger en möjlighet för många ungdomar att få utbilda sig inom den bransch de vill och mycket troligt kommer att kunna få arbete i efter avslutade studier. Tenhults naturbruksgymnasium och Segerstad naturbruksgymnasium är eftertraktade utbildningsanordnare för både inom- och utomlans sökande. Här finns även arbete med Grön Rehab. Folkhögskolestudier är en förstärkning av de allmänna skolformerna och är en prioriterad verksamhet för Liberalerna i Region Jönköpings län. Våra egna skolformer ska vara självförsörjande i så stor utsträckning det möjligen går. Vi Liberaler vill stötta dessa utbildningsformer och se dem växa sig än starkare.

NÄR LIBERALERNA BESTÄMMER...

17. får Folkhögskola och Gymnasium i vår region en god styrning och stöttning genom ett aktivt och engagerat ägande.
18. finns ett gott samarbete mellan kommuner och region avseende våra egna skolformer samt de folkrörelsedrivna folkhögskolorna.
19. vill vi att det ska finnas tydliga och klara vägar för redan yrkesverksamma att kunna sadla om och byta yrkesbana även när vi kommit en bit högre upp i ålder.